

Leonce und Lena

Bij *Leonce und Lena* een gelijkaardig gevoel: een tot in de puntjes verzorgde enscenering, gemaakt met gevoel voor de mogelijkheden van het medium; maar waar blijft de spanning, de uitdaging? Aan de tekst kan het hier alleszins niet liggen, want Büchners werk is een paretje.

Leonce und Lena is het verhaal van kroonprins Leonce van het rijk Popo en prinses Lena van het rijk Pipi die mekaar ontvluchten en zodoende elkaar in de armen lopen, een komische parabel die met melancholische overmoed het menselijke bestaan tracht te peilen. Centraal staat een verlamd gevoel van existentiële leegheid, een verbijsterende onbekwaamheid bij Leonce om zich een levensdoel te vinden: "Was die Leute nicht alles aus Langeweile treiben! Sie studieren aus Langeweile, sie beten aus Langeweile, sie verlieben, verheiraten und vermehren sich aus Langeweile und sterben endlich an der Langeweile (...) Alle diese Helden, diese Genies, diese Dummköpfe, diese Heiligen, diese Sünder, diese Familienväter sind im Grunde nichts als raffinierte Müßiggänger – Warum muß ich es gerade wissen?" Zijn vlucht voor het contractueel, samen met de levensgenieter-zwerver Valerio, wordt een zoektocht, vol *Sehnsucht* maar met prettig gestoorde humor ook, naar de pure vrijheid van de natuur: gewoon "zijn", niets "te

doen hebben". In Lena vindt hij uiteindelijk de ultieme zielsverwante en daarmee het zo nodige geloof in het leven an sich. Zo bekommert Büchner zich liefdevol om zijn geestkind (én de toeschouwer).

Dat gevoel wordt treffend vertaald in het scènebeeld: een coulissenbühne die een javelbad ondergaan heeft en het oorspronkelijke, onbewerkte artikel laat zien; een aangenaam niemandsland tussen bleke theatergordijnen. Daarin Leonce als een onrustige zwarte vlek. Peymann maakt hem een Hamlet-figuur: zwaarmoedig, emotioneel onevenwichtig en cynisch, met de scherpste tong die je je kan voorstellen. Maar Hamlett heeft een onmiskenbare grond voor zijn afkeer en vooral: zelftwijfel; Leonce mist beide en dat maakt hem in deze enscenering een vaak enerverend-arrogant personage. Best verdedigbaar replek per replek, alleen steelt het de meeste charme van het stuk.

Dat raakt meteen het centrale probleem van deze enscenering: de symmetrische één-op-één relatie tussen woord en beeld, tussen tekst en theatrale verbeelding. Leonce verkondigt inderdaad heel wat hatelijkheden, is dus een in het zwart geklede cynische jongeling. De zwerver Valerio is vanzelfsprekend een zuiderse bon-vivant. Het hof, de officiële van de landsraad en het volk, door Büchner kostelijk geparodieerd, worden zo voorspelbaar als wat groteske Ensor-karikaturen. De absurd-komische dialogen en ge-

beurtenissen zijn dik in de verf gezet en verliezen meteen veel van hun komische kracht. Een enscenering uiteindelijk, die letterlijk alles expliciteert. Woord krijgt beeld, beeld begeleidt woord in vaak saaie, overbodige samenhorigheden. Zelfs in de kleinste details is deze stapelmethode gehanteerd: "Und die Glocken, die Glocken!", roept Lena getormenteerd uit, en gelijk heeft ze, want even tevoren zijn inderdaad de bruiloftsklokken beginnen luiden. Geen uitdagingen, geen dubbele bodems, geen zuchtje verwarring biedt deze produktie. Niet zozeer het traditionele realisme, maar dit soort naadloos regietheater is het, dat Jan Decorte zo grappig parodieerde met zijn *Op een avond in*.

Maar Peymann betekent ook onverdeeld schitterend theater; zoals in *Nathan der Weise*, waar dezelfde regiemethode een ongemeen rijk ge-laagde voorstelling aflevert, of in *Ritter, Dene, Voss*, waar de regie bewust op de achtergrond blijft en alle ruimte laat voor grandioos acteer-spel.

Ritter, Dene, Voss

Ritter, Dene, Voss, opnieuw een stuk van Thomas Bernhard, speciaal geschreven voor de Bochum-acteurs Ilse Ritter (de jongere zus), Kirsten Dene (de oudere zus) en Gert Voss (Ludwig, de broer). Bij het begin van het stuk de gezusters Ritter en Dene in een prachtige K.E.

Leonce und Lena
Foto Abisag
Tüllmann